

---

ren. In veel gevallen bleef de kritiek beperkt tot verbale uitingen tijdens de bijeenkomsten.

Opvallend, maar niet verrassend is verder dat verreweg de meeste en meest kritische basisgroepen, namelijk 43, waren gevestigd in de meest verstedelijkte provincies van Nederland (de zogeheten Randstad, tabel 1): Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland. Bovendien valt op dat veel basisgroepen in universiteitssteden te vinden waren, namelijk 16, en nog vier in universiteitssteden buiten de Randstad. Ook in de vanouds katholieke provincies Noord-Brabant en Limburg vinden wij wel basisgroepen, namelijk 16, maar de meeste daarvan waren woongemeenschappen of groepen die zich hadden gevormd rond een alternatieve zondagsviering.

Tot zover de overeenkomsten, want de verschillen zijn aanzienlijk talrijker.

Om te beginnen hebben wij bij onze analyse de zeventien protestantse en twee niet-religieuze basisgroepen buiten beschouwing gelaten. Wij werken met een bestand van 69 groepen, waarvan er 37 oecumenisch zijn en 32 katholiek, meestal overigens wel oecumenisch uit principe, maar katholiek in de praktijk.

Allereerst kijken wij naar het jaar van oprichting (tabel 2). De meeste groepen werden opgericht na 1967, maar vooral na 1970. Ook waren de na 1970 opgerichte groepen kritischer van opstelling dan hun voorgangers. De verklaring hiervoor is eenvoudig: in 1969-1970 kwamen de bisschoppen steeds meer in aanvaring met Rome vanwege de in Nederland bepleite afschaffing van de celibaatsverplichting. De bisschoppen werden min of meer gedwongen de touwtjes strakker aan te halen, temeer omdat overtredingen van de kerkelijke voorschriften strijk en zet door conservatieve katholieken aan Rome werden gerapporteerd. Daardoor kwamen verschillende basism gemeenten met de bisschoppen in conflict, wat vervolgens weer tot hun radicalisering leidde. Voorbeelden daarvan zullen wij nog geven.

Over het jaar van opheffing hebben wij nauwelijks gegevens. Vijf van de 69 groepen waren ten tijde van de inventarisatie in 1975 al weer opgeheven, en vele groepen zouden volgen. De oorzaken daarvan waren ongetwijfeld de traditionele trits: vergrijzing, gebrek aan succes en gebrek aan financiële middelen.

(tabel 3) Kijken wij vervolgens naar de hoofdactiviteit van de groepen, dan blijkt het overgrote deel zich te hebben gevormd rond de zondagse liturgieviering, namelijk 38. Aan de andere kant van het spectrum, die van de maatschappijkritische actiegroepen, vinden wij er niet meer dan vijf. Het restant is gevarieerd: gespreks-groepen, leefgemeenschappen en pastoraat in brede zin – meestal studentenpastoraat. Maar we kunnen ook anders naar de groepen kijken, niet op basis van hun activiteiten, maar op basis van de ka-